

Aandacht voor de Rafelende Randen van Europa

“Ik begrijp dat jij de voorzitter bent, Henk, wil je ook iets tegen deze vrouwen zeggen?” De vraag wordt in het Engels gesteld terwijl ik net binnen ben, de laatste woorden van de introductiespeech van onze gastheer heb gehoord en een glas wijn in de hand gedrukt krijg. Wij zijn te gast bij Ineke en Henk Siekmans, waar wij ter gelegenheid van het bezoek van de dames van de Rafelende Randen van Europa zijn uitgenodigd voor een borrel en etentje. Ik schrik een beetje van de vraag. Het vooruitzicht de hele tijd Engels te moeten praten had ik al niet zo aantrekkelijk gevonden en nu werd ik voor de leeuwen geworpen. Ik hakkel een beetje dat ik niet veel weet van hun programma, behalve dat ze de volgende dag bij de viering in de Opstandingskerk zullen zijn en dat ze van harte welkom zijn.

Kort daarna wordt burgemeester Marco Out -casual gekleed en zonder ambtsketen- door de vier vrouwen bevraagd hoe je eigenlijk tot burgemeester wordt gekozen in Nederland, wat de grootste uitdagingen voor hem zijn in Assen en of de vluchtelingenkwestie hier een issue is. Zo gaat het in meerdere gesprekken: wij willen van alles weten over hun situatie, maar zij andersom ook. “Een aardige man” en “wat ziet hij er nog jong uit”, is het commentaar op de burgemeester van enkele van de vrouwen ‘s avonds. De burgemeester moet nog naar het Assens boekenbal en vertrekt. Dat geeft ons de gelegenheid om tijdens de borrel nader kennis te maken met de vrouwen. Ze blijken al enkele dagen een goed gevuld programma in Drenthe te hebben. Kern daarvan was donderdag - internationale vrouwendag- een conferentie over vrouwenrechten in het provinciehuis, waar ieder van de vrouwen een workshop leidde. Een bezoek aan het internationaal filmfestival, een mislukte speurtocht naar een hunebed, een bezoekje aan de stad Groningen, allemaal ingrediënten van een intensief bezoek aan onze regio. Voor Maia Melikidze, oprichter netwerk vrouwen en democratie en commissaris energie en water in Georgië, zal de excursie met uitleg over ons ‘watermanagement’ interessant zijn geweest, maar ik heb haar daar niet naar kunnen vragen.

Met het glas rode wijn in de hand, vraag ik Ralph du Long, internationaal mensenrechtentrainer en een van de organisatoren van Europa’s Rafelende Randen, naar de doelstelling van het bezoek. De eerste keer dat de Rafelende Randen werd georganiseerd was na het begin van de oorlog in Oekraïne, met als belangrijkste doelstelling de grote thema’s en verhalen van de mensen daar niet een ‘ver van mijn bed show’ te laten zijn, maar dichtbij en voelbaar te maken. En ook om te laten zien dat het de vrouwen zijn die vaak het voortouw nemen in de tegenbeweging. En daar gaat het nog steeds om.

Even later schuif ik bij Delfina aan, een 22-jarige psychologe uit Albanië. In het gesprek dat volgt -en wonderwel goed verloopt in het Engels- wordt de situatie van de mensen in Albanië inderdaad beter voelbaar. Ik ben zo brutaal om te vragen naar haar achternaam, Hoxha. Zo heette ook de dictator die na WOII ruim 40 jaar in Albanië heeft geheerst, maar geen familie. De familie van Delfina heeft juist erg onder hem geleden. Ik praat met haar over haar werk als blogger en het gebrek aan een goed wetenschappelijk tijdschrift in Albanië, over de intolerantie ten opzichte van de vele psychiatrisch patiënten die daar op straat leven en over de psychiatrische zorg daar en hier.

Tijdens de maaltijd kom ik naast Rusudan Gotsiridze te zitten, de eerste vrouwelijke bisschop in Georgië. Zij zou al bij de vorige editie van de Rafelende Randen naar Nederland komen, maar de visa waren niet tijdig rond. Nu zijn er geen visa meer nodig, vertelt ze. Rusudan werkte ooit als docent Engels en werd na een studie theologie bisschop van de Baptistenkerk. Het is een piepkleine kerkgemeenschap met minder dan een half promille van de bevolking in een land waar 87% lid is van de Georgisch Orthodoxe kerk. “Maar we hebben een grote mond en worden daardoor wel gehoord”, zegt de parttime bisschop. Dat werk doet ze als vrijwilliger, daarnaast heeft ze een baan als docent aan twee universiteiten in de hoofdstad Tblisi (vh. Tiflis). De Stille Week wordt in haar kerk groots aangepakt en op Witte Donderdag worden de voeten gewassen van mensen die in Georgië in de verdrukking zitten. Zo komt ze nadrukkelijk op voor de LHBT¹-gemeenschap. In Nederland valt haar vooral op dat het zo schoon is. In Georgië zijn “alle plekken die voor mensen makkelijk bereikbaar zijn vervuild met plastic.” Dat is ons bij “Wie is de mol” niet opgevallen, dat is prachtige toeristisch reclame voor Georgië, dat volgens Rusudan voor zo’n klein land ook heel afwisselend is: zee, bergen woestijn, cultuurlandschap, bossen en mooie steden.

Na de viering in de Opstandingskerk krijgen we nog een gesprek met Natalia Evdokimova, lid van de Presidentiële Raad voor mensenrechten en maatschappelijke organisaties. We praten over de positie en rol van de orthodoxe kerk in Rusland, dat deze zich niet laat horen in moeilijke kwesties omdat ze deel uit maakt van het heersende systeem. Natalia vertelt dat ze hoopt op een positieve rol van de Raad van Europa, en over de manier waarop kritische groeperingen in Rusland zich proberen te bundelen maar het ook verschrikkelijk moeilijk hebben om zich te laten horen en gehoord te worden.

In de viering stond het verhaal centraal uit Johannes 6 over de 5000 mensen bij het meer van Tiberias, met wie Jezus en zijn discipelen 5 broden en 2 vissen deelden en nog 12 manden vol overhielden. Rusudan, knap simultaan vertaald door Marjolein Veenstra, vertelt dat zij in haar kerk meerdere malen dit soort wonderen heeft meegemaakt. Ze vertelt over de steun die gegeven werd aan vluchtelingen uit Tsjetsjenië, over gezamenlijke vrijdaggebed met moslims die geconfronteerd werden met agressie van andersgelovigen. Het gaat in het verhaal uit Johannes niet over de “magic trick” van Jezus, hoe hij met zo weinig zo velen kon voeden en nog over houden ook, maar over het ‘delen’. Over hulp kunnen geven en hulp ontvangen. Er kan allerlei schaarste zijn, maar geld, voedsel, liefde, aandacht en veiligheid kunnen we altijd delen. Niet altijd ben je zo succesvol dat je 12 manden over houdt, zegt Rusudan. Dan denkt ze bijvoorbeeld aan de maatschappelijke intolerantie naar de LHBT gemeenschap, die nog steeds een gebrek aan veiligheid ervaren. De les is, zegt Rusudan, dat als je niet deelt, dan verlies je alles. Soms is het delen niet veilig, omdat je jezelf kwetsbaar opstelt. Maar er komt een moment dat er twaalf manden overblijven. “Moge God ons zegenen met geduld en dat wij niet twijfelen dat dat moment komt.” Daar had Helène van Noord niets meer aan toe te voegen.

Henk Schoep

¹ Lesbiennes, homo’s, bisexuelen en transgenders